

Կիսամյակային հաշվետվություն («Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ)
Հուլիս-դեկտեմբեր 2019թ.

**ԷԼԵԿՏՐԱՀԱՂՈՐԴՄԱՆ ՑԱՆՑԻ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ-220/110կՎ
«Շինուհայր» ենթակայանի և «Ագարակ-2» փոխանջատման կետի
վերակառուցում**

Ծրագիր No. 46416-002
ԱԶԲ Վարկի/դրամաշնորհի No. L3150-ARM
Պատրաստված է հունվար, 2020թ.

Կատարող՝
Ռայիսա Բաբայան

Բնապահպանական մոնիթորինգի սույն հաշվետվությունը վարկառուի փաստաթուղթն է: Պարտադիր չէ, որ այստեղ ներկայացվեն ԱԶԲ տնօրենների, ղեկավարների կամ անձնակազմի տեսակետները և կարող են կրել նախնական բնույթ:

Երկրի հետ կապված ցանկացած ծրագիր կամ ռազմավարություն պատրաստելու, ցանկացած ծրագիր ֆինանսավորելու կամ այս փաստաթղթում որոշակի տարածքի կամ աշխարհագրական տարածքի հատկանշման դեպքում Ասիական զարգացման բանկը մտադիր չէ որևէ վճիռ կայացնել որևէ տարածքի կամ տարածքի իրավական կամ այլ կարգավիճակի վերաբերյալ:

Բովանդակություն

Մաս 1 Ներածություն	4
1.1 Շինարարական գործողություններ և ծրագրի առաջընթաց հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում.....	
1.2 Շրջակա միջավայրի պաշտպանության մասով անձնակազմ	
1.3 Ծրագրի կազմակերպում և ԲԷՑ ՓԲԸ բնապահպանական խումբ	
1.4 ԾՎԿԽ բնապահպանական խումբ.....	
1.5 Կապալառուի բնապահպանական խումբ.....	
Մաս 2 Բնապահպանական կառավարում	
2.1 Համապատասխանություն ազգային բնապահպանական օրենքների հետ	
2.2 Համապատասխանությունը ԱԶԲ շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության քաղաքականության/պահանջների հետ.....	
2.3 Կապալառուի համապատասխանությունը ԿԲԿՊ հետ.....	
2.4 ԱԶԲ առաքելություն.....	
2.5 Դասընթացներ և իրազեկության բարձրացման կողմնորոշում.....	
2.6 Բողոքների դիտարկման մեխանիզմ.....	
Մաս 3 Բնապահպանական մոնիթորինգ.....	
Մաս 4 Գործողությունների պլան հաջորդ ժամանակաշրջանի համար	
Հավելված A. Շինարարական աշխատանքներն ըստ ամիսների.....	
Հավելված B. Ծրագրի շինարարական տեղանքի (Ագարակ-2) գծագիր	
Հավելված C. Ծրագրի շինարարական տեղանքի (Շինուհայր) գծագիր	
Հավելված D. Շինուհայր և Ագարակ-2 ենթակայանների տեղանքը	
Հավելված E. Մոնիթորինգի նկարներ	
Հավելված F. Շինարարության թույլտվություն	
Հավելված G. Շինարարական աղբի համար նախատեսված տարածքի թույլտվություն	

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱԶԲ	Ասիական զարգացման բանկ
ԿԲԿՊ	Կապալառուի բնապահպանական կառավարման պլան
ՓԲԸ	Փակ բաժնետիրական ընկերություն
ԲԿՊ	Բնապահպանական կառավարման պլան
ՀՀԿ	Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն
ԲԴՄ	Բողոքների դիտարկման մեխանիզմ
ԲԷՑ	Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր
ԲՆՈՒ	Բնապահպանական նախնական ուսումնասիրություն
ՄԲ	Միջազգային բնապահպան
ԼԷԷԷՔ	«Լիաոնինգ-ԷՖԱՍԷԿ էլեկտրիկալ էքսփլոիմենթ քո» ՍՊԸ
ԲՆ	Բնապահպանության նախարարություն
ՆԷԻԷ	Northeast China International Electric Power Corporation
ՀԿ	Հասարակական կազմակերպություն
ԾԻԳ	Ծրագիր իրականացնող գործակալություն
ԾՎԿԽ	Ծրագրի վերահսկման և կառավարման խորհրդատու
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՏՀԲԿՊ	Տեղանքին հատուկ բնապահպանական կառավարման պլան

ՄԱՍ 1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի էլեկտրաէներգետիկական ենթակառուցվածքը սկզբնապես կառուցվել է Խորհրդային շրջանում: Էլեկտրաէներգիայի արտադրող կայաններում տեղադրված սարքավորումների մոտ 70%-ը շահագործվել են մոտ 30 տարի, իսկ 50%-ը՝ ավելի քան 40 տարի: Էներգետիկական ակտիվների՝ ներառյալ ենթակայանների միջին տարիքը կազմում է 45 տարի, իսկ բաշխման ակտիվներինը՝ 32 տարի: Գոյություն ունեցող էլեկտրաէներգետիկական ենթակառուցվածքի մեծ մասն արդեն հասել է գործածման ժամկետի ավարտին և պահանջում է խոշոր վերանորոգում կամ փոխարինում՝ հուսալի շահագործումը շարունակելու համար: 220 կՎ օդային գծերի մոտ 90%-ը նույնպես վերանորոգման կարիք ունեն, իսկ ցածր լարման ենթակայաններին մոտ 42%-ը գտնվում է տեխնիկական անբավարար պայմաններում:

Ասիական զարգացման բանկն (ԱԶԲ) աջակցում է Հայաստանին իր էներգետիկական ռեսուրսների կիրառումը բարելավելու հարցում: Հետևաբար, 2014թ. Սեպտեմբերի 5-ին Հայաստանի Հանրապետության (Վարկառու) և Ասիական զարգացման բանկի միջև ստորագրվել է Վարկային համաձայնագիր էլեկտրահաղորդման ցանցի վերակառուցման ծրագրի (ԷՑՎԾ) համար, իսկ «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲ ընկերությունը նշանակվել է որպես Իրականացնող գործակալություն:

ԷՑՎԾ-ը կբարձրացնի էլեկտրաէներգետիկական համակարգի շահագործման արդյունավետությունը և կնվազեցնի էլեկտրահաղորդման կորուստները, ինչը կարևոր է էլեկտրաէներգիայի անվտանգության բարձրացման ջերմոցային գազերի արտանետումը նվազեցնելու համար: Գոյություն ունեցող ենթակայանների վերակառուցումը կբարելավի քաղաքային և գյուղական սպառողների էլեկտրաէներգիայի մատակարարման որակն ու հուսալիությունը՝ մեղմացնելով ռեգիոնալ անհամաչափությունները Հայաստանում և աջակցելով ամբողջական և կայուն տնտեսական զարգացմանը: Ծրագիրը կօգնի թարմացնել ազգային էներգահամակարգի շահագործման հուսալիությունը և արդյունավետությունը, ինչպես նաև ընդլայնել էլեկտրահաղորդման հզորությունը:

Ծրագիրը ներառում է երեք հիմնական բաղադրիչներ՝ 1) Կարգավարական կառավարման և տվյալների հավաքագրման համակարգ (SCADA), 2) գոյություն ունեցող չորս 220/110 կՎ ենթակայանների վերակառուցում և 3) կարողությունների զարգացում և ծրագրի կառավարում: Ծրագրում ԲԷՑ-ի հատվածն ընդգրկում է չորս բարձր լարման ենթակայանների վերակառուցումը և ընդլայնումը: Սա ներառում է «Ագարակ-2», «Շինուհայր», «Եղեգնաձոր», «Արարատ-2» (Հավելված B) և «Շինուհայր» (Հավելված C) ենթակայանները:

Նշված ենթակայանների վերակառուցումը ներառում է նոր ավտոտրանսֆորմատորների տեղադրում (միայն Ագարակ-2 ենթակայանում), հին ավտոտրանսֆորմատորների, պարպիչների, անջատիչների, բաժանիչների, հենարանային մեկուսիչների, պողպատե պորտալների, հենարանների և հիմքերի, ղեկավարման և մոնիթորինգի համակարգի սարքավորումների, պաշտպանության սարքավորումների, մարտկոցների և այլ

երկրորդային համակարգերի փոխարինում: «Ագարակ-2» և «Շինուհայր» ենթակայանների վերակառուցումը պետք է իրականացվեր 2016-2018թթ.¹ համաձայն պայմանագրի: Ծրագրի շինարարական կապալառուն «Լիաոնինգ-ԷՖԱՍԷԿ Էլեկտրիկալ Էքսփլոիմենթ» ՍՊԸ (ԼԷԷԷԿ) և Northeast China International Electric Power Corporation (NEIE) ՀՁ-ն է, իսկ վերահսկող խորհրդատվական ընկերությունը՝ CESI S.p.A: Համաձայն ԱԶԲ Բնապահպանական երաշխիքների կատեգորիաների¹ ծրագիրը դասակարգվում է որպես “B” կատեգորիա: Սա ցույց է տալիս, որ ծրագրի ցանկացած հնարավոր բացասական բնապահպանական ազդեցություն տեղանքին բնորոշ է, գրեթե ոչ մեկ փոփոխման ենթակա չէ, իսկ մեղմացնող միջոցառումները կարող են ավելի արագ նախագծվել, քան “A” կատեգորիայի ծրագրերի համար, որոնք ավելի հավանական է, որ ունենան բնապահպանական բացասական ազդեցություն:

1.1 ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՋԸՆԹԱՑ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

Ծրագրի շրջանակներում «Ագարակ-2» ենթակայանի վերակառուցման աշխատանքները սկսվել են 2017թ. փետրվարին, իսկ վերակառուցված տեղանքի Կապալառուի բնապահպանական կառավարման պլանը (ԿԲԿՊ) հաստատվել է 2017թ. փետրվարի 9-ին: Շինուհայր ենթակայանի ԿԲԿՊ-ը հաստատվել է 2017թ. հունվարին, իսկ վերակառուցման աշխատանքների մեկնարկը տրվել է 2017թ. հունիսին:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում ոչ մի աշխատանք չի իրականացվել:

1.2 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՈՎ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄ

Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարությունը (ԷԲՊՆ)¹ որպես իրականացնող գործակալություն, և «Բարձրավոլտ Էլեկտրացանցեր» ՓԲ ընկերությունը՝ որպես ծրագիրն իրականացնող միավոր, պատասխանատու են ծրագրի իրականացման համար: Ինչպես համատեղ համաձայնեցվել է Վարկառուի և ԱԶԲ-ի միջև, և, համաձայն Կառավարության և ԱԶԲ քաղաքականությունների ու ընթացակարգերի, ԲԷՑ-ը պատասխանատու է ծրագրի շրջանակներում ենթակայանի վերակառուցման բաղադրիչների իրականացման համար:

ԲԷՑ ՓԲ ընկերությունը կատարում է ծրագրի իրականացման ամենօրյա կառավարում և ծրագրի համապատասխան գործողությունների մոնիտորինգ: Սա ներառում է պարբերական դիտարկում, դիտարկման հաշվետվությունների պատրաստում՝ հատկանշելով խնդիրները և գործողությունների պլաններն ու ժամանակին դրանց տրամադրումն ԱԶԲ-ին: ԲԷՑ-ի շրջակա միջավայրի և սոցիալական հարցերի խմբում ներգրավված են բնապահպան Ռայխսա Բաբայանը, ով հսկում է ծրագրի բոլոր

¹ԱԶԲ շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության քաղաքականության համաձայն իրականացվող ծրագրի կատեգորիաների մանրամասները տե՛ս ԱԶԲ կայքում՝ <https://www.adb.org/site/safeguards/safeguard-categories>

բնապահպանական ասպեկտները, և սոցիոլոգ Արմեն Գրիգորյանը, ով վերահսկում է ծրագրի բոլոր սոցիալական ասպեկտները: Վերջիններս պատասխանատու են նաև ԱԶԲ ներկայացվող ծրագրի մոնիթորինգի կիսամյակային հաշվետվությունների պատրաստման համար՝ հիմնվելով կապալառուի կողմից ներկայացված ամսական բնապահպանական հաշվետվությունների վրա:

ԲԷՑ ՓԲ ընկերությունը վարձել է մեկ գլխավոր կապալառու գոյություն ունեցող «Ագարակ-2» ենթակայանում համապատասխան սարքավորումների մոնտաժման, փորձարկման և շահագործման հանձնման, ինչպես նաև վերջնական նախագծումը և գնումներն իրականացնելու համար:

ԲԷՑ ՓԲ ընկերությունն աշխատանքի է ընդունել մեկ գլխավոր կապալառու, ով իրականացնում է գոյություն ունեցող «Ագարակ-2» և «Շինուհայր» ենթակայանների համապատասխան սարքավորումների նախագծում, գնումներ, մոնտաժում, փորձարկում և շահագործման հանձնում: Կապալառուի բնապահպանական խումբը պատասխանատու է ԲԿՊ իրականացման, ինչպես նաև ԿԲԿՊ և ՏՀԲԿՊ պատրաստման և իրականացման, շինարարական գործողությունների մոնիթորինգի և հաշվետվության համար:

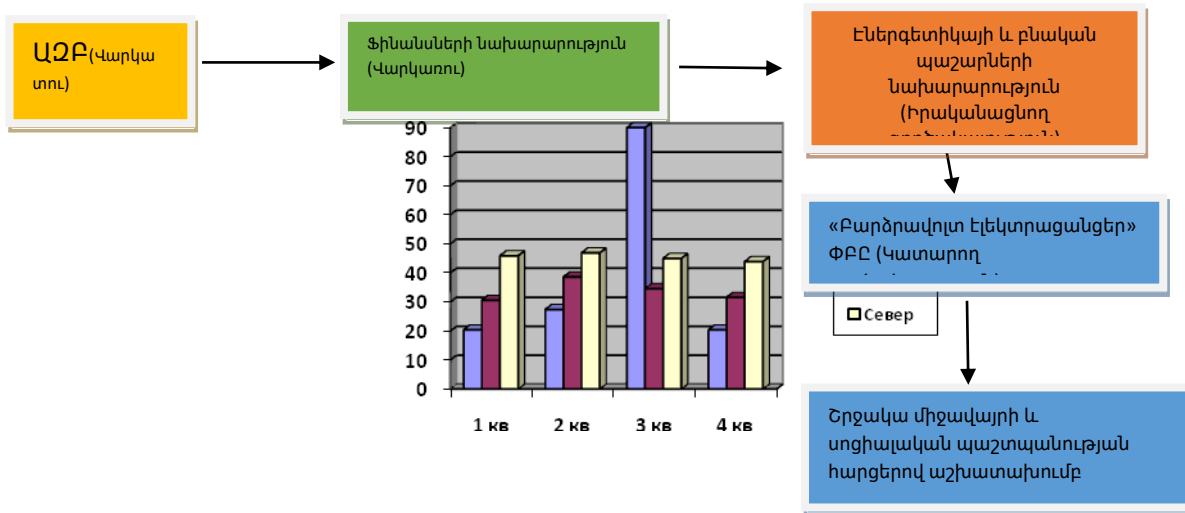
ԲԷՑ ՓԲ ընկերությունն ընտրել է Ծրագրի վերահսկողության և կառավարման խորհրդատուի (ԾՎԿԽ), ով ԾԻԳ-ին տրամադրում է տեխնիկական աջակցություն ծրագրի կառավարման և հաշվետվությունների հարցում: ԾՎԿԽ-ի միջազգային բնապահպանը պատասխանատու է շրջակա միջավայրի հետ կապված շինարարական աշխատանքների վերահսկողության, մասնավորապես, ԲԿՊ-ի իրականացման ընթացքում Կապալառուի աշխատանքների վերահսկողության և հաշվետվությունների կազմման համար:

1.3 ԾՐԱԳՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ ԵՎ ԲԷՑ ՓԲԸ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԱՇԽԱՏԱԽՈՒՄԲ

ԲԷՑ ՓԲԸ բնապահպանական և սոցիալական գործողություններն իրականացվում են ԲԷՑ-ի բնապահպանի և սոցիոլոգի կողմից, միասին որպես ԲԷՑ ՓԲԸ շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության հարցերով աշխատախումբ: ԲԷՑ ՓԲԸ շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության հարցերով աշխատախումբը վերահսկում է Կապալառուի և ԾՎԿԽ-ի աշխատանքների համապատասխանությունը շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության քաղաքականության հետ: ԲԷՑ ՓԲԸ շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության հարցերով աշխատախումբը դիտարկում է բնապահպանական ամսական հաշվետվությունները և վերահսկում է ՇՄԿՊ իրականացումը, ուսուցումը և կարողությունների զարգացման գործողությունները: ԲԷՑ ՓԲԸ շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության հարցերով աշխատախումբը պատրաստում է բնապահպանական և սոցիալական մոնիթորինգի կիսամյակային հաշվետվություններ և ներկայացնում են ԱԶԲ-ին:

Ռայիսա Բաբայանը և Արմեն Գրիգորյանը վերահսկում են ծրագրի համապատասխանությունը ԱԶԲ-ի Բնապահպանական քաղաքականությանը և ՀՀ Օրենսդրությանը:

Նկար 1. Ներդրումային ծրագրում ընդգրկված գործակալությունների կառուցվածքային գծագիր

1.4 ԾՎԿԻՄ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԳԾՈՎ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐ

Շինարարության ընթացքում բոլոր մեղմացնող միջոցառումները պետք է իրականացվեն կապալառուի կողմից և մոնիթորինգի ենթարկվեն ԾՎԿԻՄ-ի կողմից: ԿԲԿՊ անխոչընդոտ իրականացումն ապահովելու համար ԾՎԿԻՄ-ի կողմից աշխատանքի է հրավիրվել միջազգային բնապահպանական մասնագետ (ՄԲՄ): Տիկին Նիկոլետտա Կրեմոնեզին ՄԲՄ-ն է: Նա մեզ հետ աշխատել է մինչև 2017թ. մայիսի 19-ը և պատասխանատու է եղել շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության մասով միջազգային լավագույն փորձի վերաբերյալ խորհրդատվություն տրամադրելու համար: Ներկայումս ՄԲՄ պաշտոնը թափուր է:

1.5 ԿԱՊԱԼԱՌՈՒԻ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

Տկն. Իրինա Եսայանը Կապալառուի տեղական բնապահպան է: Նա պատասխանատու է տեղանքի մոնիթորինգի այցելությունների, բնապահպանական ամսական

հաշվետվությունների պատրաստման և անհրաժեշտության դեպքում ԿԲԿՊ թարմացման համար:

Մաս 2 – ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

2. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՀԵՏ

Հայաստանի ազգային բնապահպանական օրենքների հետ համապատասխանելու համար Կապալառուն ձեռք է բերել թույլտվություններ և լիցենզիաներ համապատասխանաբար շինարարական գործողությունների և շինարարական աղբի համար նախատեսված տարածքի համար: Այս թույլտվությունները ներկայացված են Հավելված F-ում և Հավելված G-ում:

Կապալառուն ապահովում է, որ տեղական (համայնքներ) և տարածքային կառավարման մարմինների հետ բոլոր անհրաժեշտ հաղորդակցությունները համապատասխանեն Հայաստանի օրենսդրությանը շինարարական աշխատանքների և ձեռքբերված թույլտվությունների ընթացքում:

2.1 ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱԶԲ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ/ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ՀԵՏ

Ծրագրի շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանությունը երաշխավորելուն պատակով վերահսկվել է շինարարական գործողությունների իրականացման համապատասխանությունը ԲԿՊ պահանջների հետ: ԲԿՊ-ը պատրաստվում է ԱԶԲ շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության քաղաքականության և ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

Քանի որ «Էլեկտրահաղորդման ցանցի վերակառուցում»-ը B կատեգորիայի ծրագիր է, ԱԶԲ-ն տարվա ընթացքում մեկ անգամ իրականացնում է դիտարկման առաքելություն՝ ստուգելու համար ծրագրի գործողությունների համապատասխանությունը ԱԶԲ շրջակա միջավայրի և սոցիալական պաշտպանության քաղաքականության պահանջների հետ: Ծրագիրը նաև մոնիթորինգի է ենթարկվում ԱԶԲ տեղական բնապահպանության խորհրդատուի (ՏԲԽ) կողմից:

Տեղանքի այցելության ընթացքում անհրաժեշտության դեպքում նախատեսվում է Ագարակ, Տաթև համայնքների (Շինուհայր) ղեկավարների հետ հանդիպումներ: Այս հանդիպումները կունենան տեղեկատվական բնույթ և միտված կլինեն համայնքների ղեկավարներին տեղեկացնելու «Ագարակ-2» և «Շինուհայր» ենթակայաններում իրականացված և իրականացվող աշխատանքների մասին՝ մշակելով հնարավոր բնապահպանական և սոցիալական ազդեցության և մեղմացնող միջոցառումներ:

2.2 ԿԱՊԱԼԱՌՈՒԻ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԲԿՊ-Ի ՀԵՏ

Կապալառուն առաջնորդվում է ծրագրի համար ՆԲՈՒ և ԲԿՊ-ով որպես մրցութային և պայմանագրային փաստաթղթերի մի մաս: Կապալառուի բնապահպանական կառավարման պլանը պատրաստվում է կապալառուի կողմից և մշակում է տեղանքում բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պահանջների իրականացումը, հատուկ շինարարական ազդեցությունների մեղմացումը, մոնիթորինգի և հաշվետվության պահանջները՝ ապահովելու համար բնապահպանական և սոցիալական իրականացումը: ԿՊԿՊ-ի հետ համապատասխանությունը կանոնավոր կերպով ենթարկվում է մոնիթորինգի և հաշվետվություն է պատրաստվում:

«Ագարակ-2» և «Շինուհայր» ենթակայանների համար Կապալառուի բնապահպանական կառավարման պլանների վերջնական տարբերակը պատրաստվել է Կապալառուի կողմից և հաստատվել է ԾԻԳ և ԾՎԿԽ կողմից համապատասխանաբար 2017թ. փետրվարի 15-ին և 2017թ. փետրվարի 20-ին:

2.3 ԱԶԲ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Հաշվետու ժամանակաընթացքում ԱԶԲ ոչ մի առաքելություն չի իրականացվել:

2.4 ԴԱՍԸՆԹԱՅՆԵՐ ԵՎ ԿՈՂՄՆՈՐՈՇՄԱՆ ԲԱՐՁՐԱՅՄԱՆ ԻՐԱԶԵԿՈՒԹՅՈՒՆ

Կապալառուի բնապահպանը կապալառուի խմբին ներկայացրել է բնապահպանական կառավարման պլան, բնապահպանական պահանջներ, հնարավոր բացասական ազդեցությունները շինարարական աշխատանքների ընթացքում, մեղմացնող միջոցառումները և բողոքների դիտարկման մեխանիզմը շինարարական տեղանքում:

Կանոնավոր կերպով տեղի են ունեցել են անձնակազմի իրազեկվածությունը բարձրացնող դասընթացներ առողջության, անվտանգության, արտակարգ իրավիճակների և բնապահպանական թեմաներով, որոնք իրականացվել են բնապահպանների և գլխավոր աշխույժի կողմից:

2.5 ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ

ԱՐ-ի կողմից արձագանքներ, անհանգստություններ և բողոքներ ստանալու համար սահմանվել է Բողոքների դիտարկման մեխանիզմ՝ (ԲԴՄ) ԱԶԲ ուղեցույցների և քաղաքականությունների համաձայն, որոնք պահպանվել են Ծրագրի ողջ ընթացքում: Բողոքների դիտարկման մեխանիզմը միտված է աջակցել ազդակիր անձանց ներկայացնելու համար բողոքները և նկարագրելու այն մեխանիզմը, որ նախատեսված է բողոքները ժամանակին և արդյունավետորեն դիտարկելուն պատակով: ԲԴՄ-ում

հնարավոր ընդգրկված կողմերն են՝ Կապալառուն, Խորհրդատուն, ԲԷՑ ՓԲԸ և ոչ պետական կազմակերպությունները:

Ստորև ներկայացված են ընթացակարգային քայլերծրագրի իրականացման, բնապահպանական խնդիրների և ծրագրի հետ կապված այլ հարցերի վերաբերյալ բողոքներ կամ հարցեր ներկայացնելու համար:

Քայլ 1. Ծրագրի կողմից ազդակիր անձը կարող է բարձրաձայնել իր առաջարկի/անհանգստացնող խնդիրների/բողոքների մասին նախևառաջ բողոքների դիտարկման Կապալառուի անձնակազմին, այնուհետև փորձ կարվի բողոքները լուծել տեղական մակարդակով: Որպեսզի պահպանվի թափանցիկությունը և հաշվետվողականությունը ազդակիր համայնքներին և ազդակիր անձանց տեղեկատվություն, աջակցություն և բողոքների լուծման ծառայություն տրամադրելու համար Կապալառուն կսահմանի հետևյալ ԲԴՄ-ը որպես Ծրագրի անբաժանելի ԲԴՄ մաս՝

- ✓ Ազդակիր անձը կարող է մոտենալ Կապալառուի ներկայացուցչին (շինարարության աշխույժ, ճարտարագետ, սոցիոլոգ կամ բնապահպան) տեղանքում և/կամ գրանցել իրենց առաջարկությունը/բողոքը տեղանքի գրասենյակում/ենթակայանում Կապալառուի կողմից պահվող գրանցման գրքույկում:
- ✓ Կապալառուն ապահովում է կոնտակտային տեղեկատվության տրամադրումը (տեղանքի գրասենյակի վայրը, աշխատանքային ժամերը, պատասխանատու կոնտակտային անձանց անունները, հեռախոսահամարները, էլ. հասցեները և այլն) պաստառների միջոցով և Ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվական վահանակներով:

Քայլ 2. Եթե Կապալառուն չի բավարարել պահանջները, ազդակիր անձը կարող է դիմել ԾԻԳ-ին: Պաստառների և Ծրագրի տեղեկատվական վահանակի վերաբերյալ կոնտակտային ամբողջ տեղեկատվությունը պետք է տրամադրվի Կապալառուի կողմից: Կապալառուն պետք է տրամադրի անհրաժեշտ բացատրությունները և աջակցությունը նշված կազմակերպություններին ուղղված հայտերում, եթե անհրաժեշտ է, անմիջապես AP-ին:

Վերջապես, ազդակիր անձը կարող է միշտ ուշադրություն գրավել, ինչպես նաև ձգտել հասարակական կազմակերպությունների և դատարանի միջամտությանը: Այնուամենայնիվ, ամեն ջանք կգործադրվի՝ խնդիրները Կապալառուի, Խորհրդատուի և ԾԻԳ-ի մակարդակով լուծելու համար: Եթե հնարավոր չլինի, փորձեր կարվեն խնդիրները լուծել ԻԳ-ի մակարդակով՝ խուսափելու/նվազեցնելու համար

ՄԱՍ III – ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ

«Ագարակ-2» և «Շինուհայր» 220/110կՎ ենթակայանների վերակառուցման ծրագրի համար մոնիթորինգը ներառում է հետևյալը՝

- Կանոնավոր մոնիթորինգի տեղանքի այցելություններ՝ ստուգելու համար Ագարակ-2 և Շինուհայր ենթակայաններում շինարարական գործողությունների համապատասխանությունը ՇՄԿՊ պահանջներին
- Չալանավորած ստուգայցեր անհրաժեշտության դեպքում
- Մոնիթորինգի ստուգման ցանկի լրացում/ավարտում և համապատասխանությունների և անհամապատասխանությունների ամփոփում
- Անհամապատասխանության ծանուցումների տրամադրում Կապալառուին
- Կապալառուի ամսական մոնիթորինգի հաշվետվությունների դիտարկում

Բնապահպանական ամսական հաշվետվություններ հետևյալի վերաբերյալ՝

- Շինարարական աշխատանքների կարգավիճակը և գրանցված առաջընթացը
- Անձնակազմի պատրաստվածություն, մորբիլիզացում, ուսուցում և իրազեկվածություն
- Մոնիթորինգի կանոնավոր այցելություններ
- Ստացված բողոքներ
- Անվտանգության/ապահովության և վթարների հաշվետվություն
- Թափոն
- Բնապահպանական և սոցիալական այլ խնդիրներ

Տեղանքի այցելությունների ընթացքում կապալառուի բնապահպանը պետք է ներկայացնի ծրագրի բնապահպանական և սոցիալական պահանջները, շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր բացասական ազդեցությունները, մեղմացնող միջոցառումները և բողոքների դիտարկման մեխանիզմը շինարարական տեղանքում: Նաև շինարարական աշխատանքներում ընդգրկված պատասխանատու անձինք պետք է ցուցումներ ստանան կապալառուի բնապահպանի կողմից հետևյալի համար՝

1. Խստորեն հետևել անվտանգության կանոններին
2. Հետևել վառելիքի և քսանյութի տեղափոխման, լիցքավորման և պահեստավորման կանոններին՝ հոսքը դեպի շրջակա միջավայր բացառելու համար: Մասնավորապես, աշխղեկին հրահանգվել է տրամադրել համապատասխան տարածք և ապահովել ավազե շերտ այն կանոնավոր կերպով փոխելու և թարմացնելու նախապայմանով:
3. Կանոնավոր կերպով իրականացնել փոշեհեռացման աշխատանքներ
4. Գրանցել ցանկացած հնարավոր խնդիր կամ բողոք, որ առաջացել է անձնակազմի անդամների և հարակից տարածքի բնակիչների կողմից և այդ մասին անմիջապես տեղեկացնել Կապալառուի բնապահպանին:
5. Գրանցել ցանկացած պատահար և շինարարական աշխատանքների ընթացքում առաջացած թափոնի քանակը:

Ավելին, նախկինում ԲԷՏ ՓԲԸ բնապահպանի և կապալառուի խմբի միջև ձեռք է բերվել համաձայնություն՝ մշակելու համար առաջընթացի պլան, որը պետք է ներառի հանրային իրազեկվածության հանդիպման ժամանակացույց, ինչպես նաև կանոնավոր ուսուցման պլան բնապահպանական հարցերի և պահանջների վերաբերյալ կապալառուի անձնակազմի ուսուցման կազմակերպման համար:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ոչ մի աշխատանք չի իրականացվել և հետևաբար ոչ մի բողոք չի ստացվել ու ոչ մի պատահար չի գրանցվել շինարարական տեղանքում:

ՄԱՍ IV – ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆ ՀԱԶՈՐԴ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Հիմնվելով Կապալառուի բնապահպանական կառավարման մշակված պլանի վրա՝ ընտրված գլխավոր կապալառուն պետք է սահմանի գործողության պլան յուրաքանչյուր 6 ամսվա համար, որը պետք է հաստատվի ԲԷՑ ՓԲԸ և վերահսկող խորհրդատուի կողմից:

«Ագարակ-2» և «Շինուհայր» ենթակայանների վերակառուցման համար չկա գործողությունների սահմանված պլան 2019թ. հուլիսից դեկտեմբեր ընկած հաշվետու ժամանակաշրջանի համար, քանի որ ոչ մի աշխատանք չի կատարվել:

N	Գործողություն	Ժամանակաշրջան	Պատասխանատու
1.			

ՀԱՎԵԼՎԱԾ A. ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԸՍՏ ԱՄԻՍՆԵՐԻ

Ամիս	Ագարակ-2	Շինուհայր
Հուլիս	_____	_____
Օգոստոս	_____	_____
Սեպտեմբեր	_____	_____
Հոկտեմբեր	_____	_____
Նոյեմբեր	_____	_____
Դեկտեմբեր	_____	_____

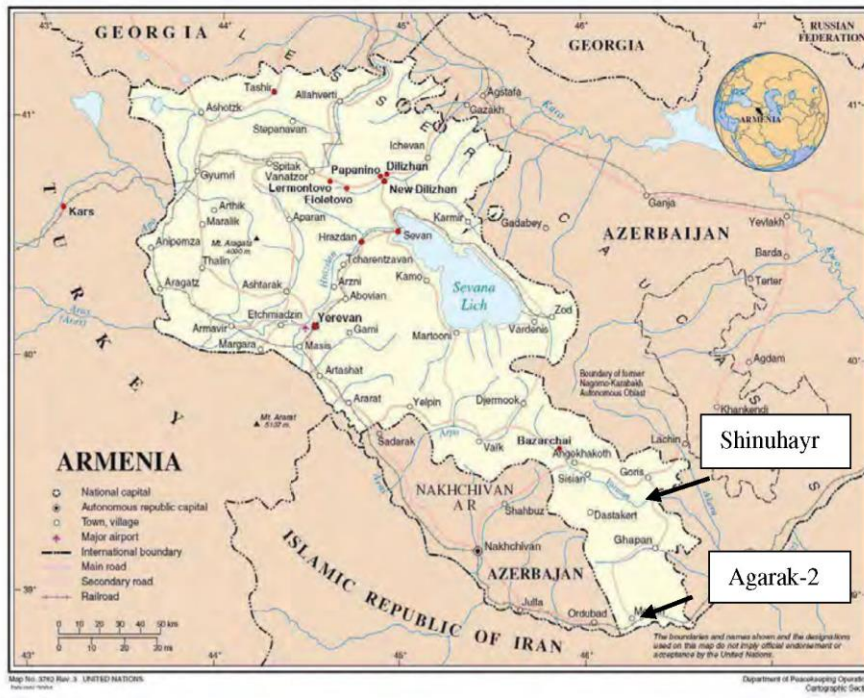
ՀԱՎԵԼՎԱԾ Բ. ԾՐԱԳՐԻ ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԵՂԱՆՔԻ (ԱԳԱՐԱԿ-2) ԳԾԱԳԻՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Ը: ԾՐԱԳՐԻ ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԵՂԱՆՔԻ (ՇԻՆՈՒՅԱՅՐ) ԳԾԱԳԻՐ

ՀԱՎԵԼԿԱՑ Ը: ՇԻՆՈՒՀԱՅՐ և ԱԳԱՐԱԿ-2 ԵՆԹԱԿԱՅԱՆՆԵՐԻ ՏԵՂԱՆՔԸ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ E: ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ՆԿԱՐՆԵՐ

ՀԱՎԵԼԿԱՆ F: ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Զ. N 23

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
Մյուսիքի մարզ կարգավոր գործակալական համայնք
(ՀՀ մարզի կենտրոնը)
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
N 5 «05» սեպտեմբերի 2016 թ.

Տրված է կառուցվածքային և շինարարական առարկաների նախատարադրում «ՔԲԹ» ՓԲԸ-ին
(Տրված է կառուցվածքային առարկաների, պետական գնահատման կատարման համար)

Կողմնակցական կառուցվածք N 036122_07.1997թ /

Ձեռագրի համարը, արժեքը, հասցեն, հրատարակման վայրը
«Հ Առարկա 2» 220/110 կմ երկաթուղու օրինակի
(Տրված է կառուցվածքային առարկաների, պետական գնահատման համար)

Շինարարության առարկաների նախատարադրում, արհեստանոցի, անցասայտի կառուցման և նոր կառուցման աշխատանքների կատարման, այդ թվում (նոր կառուցման, վերակառուցման, վերանորոգման, ուժեղացման և այլն) կառուցվածքային առարկաների գլխավոր հաստատվածի կողմից ոչ հիմնական կառույցների _____ տեղագրման համար
(նշելու են ոչ հիմնական կառույցների անվանումները)

1. Օրինակի նախագծային փաստաթղթերը
1) մշակվել են «ԷՆԵՐՈԳԱՍՆԱՅԻՆԱՎՈՐԻՉ ԻՆՎԵՏՈՒՄ» ՓԲԸ
(նախագծային կառուցվածքային առարկաների մշակման համար)
Ինժեներ N 8781 _____ Կողմից
(նշելու են կառուցվածքային առարկաների անվանումները)

2) ստացել է (են) _____ 20 թ. N _____ փորձագիտական դրական եզրակացությունը
(նշել կողմնակցական տեղագրությունը)

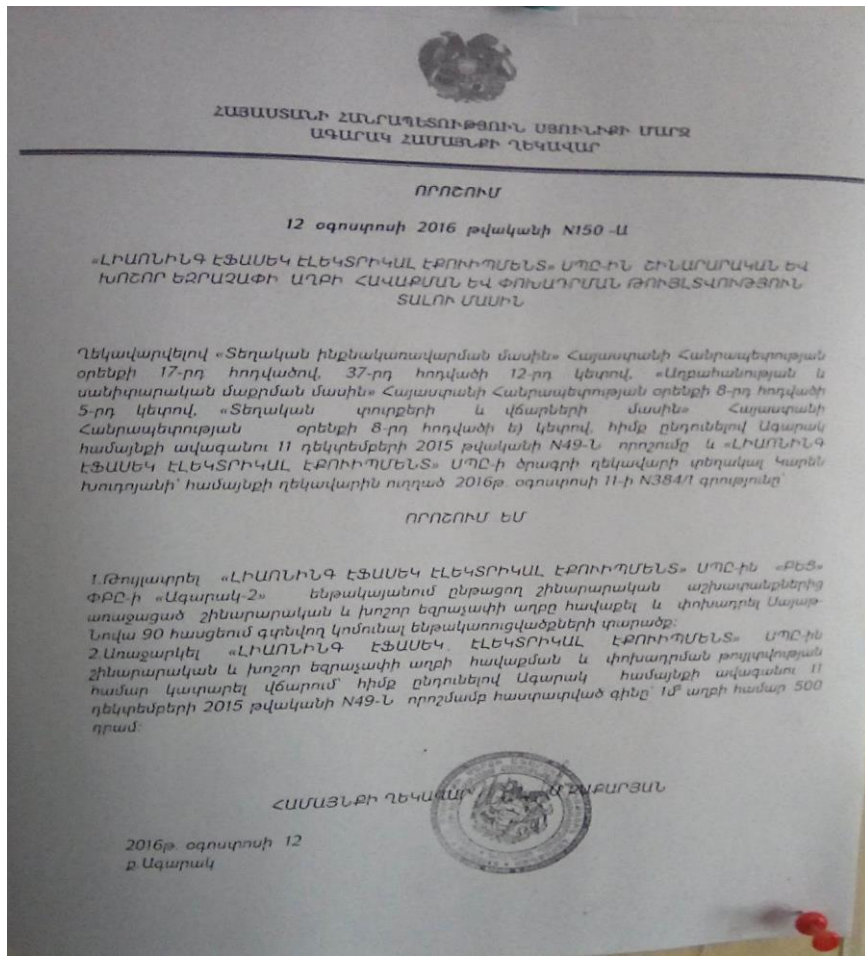
«Հ Առարկա 2» 220/110 կմ երկաթուղու օրինակի
(նշել կողմնակցական տեղագրությունը)

Ինժեներ N 11582, N 6576, N 6577, N 6578, N 6579

Կամ
նախագծի բողոքարկող պատասխանատու կապալառուի
(նշել նախագծի բողոքարկող պատասխանատու կապալառուի անվանումը)

3) Կառուցված կարգով համաձայնեցվել են իրավատու մարմնի, օրենքով սահմանված այլ չարազդի մարմինների _____ հետ
(նշել մարմինների անվանումները և համաձայնեցման մասին օրենքը)

ՀԱՎԵԼՎԱԾ Գ: ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՂԲԻ ՀԱՄԱՐ ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ՏԱՐԱԾՔԻ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Bi-annual Environmental Monitoring Report

Bi-annual Report (High Voltage Electric Networks CJSC)
Covering the period of July – December 2019

ARM: Power Transmission and Rehabilitation Project

Project Number: 46416-002
ADB Loan/Grant Number: L3150-ARM
Prepared: January 2019

This environmental monitoring report is a document of the borrower. The views expressed herein do not necessarily represent those of ADB's Board of Directors, management or staff, and may be preliminary in nature.

In preparing any country program or strategy, financing any project, or by making any designation of or reference to a particular territory or geographic area in this document, the Asian Development Bank does not intend to make any judgments as to the legal or other status of any territory or area.

TABLE of CONTENTS

Part I - INTRODUCTION	5
1.1 CONSTRUCTION ACTIVITIES AND PROJECT PROGRESS DURING REPORTING PERIOD	6
1.2 ENVIRONMENTAL SAFEGUARDS STAFFING	6
1.3 PROJECT ORGANIZATION AND HVEN ENVIRONMENTAL TEAM	7
Part II - ENVIRONMENTAL MANAGEMENT	8
2.1 COMPLIANCE WITH NATIONAL SAFEGUARDS.....	8
2.2 COMPLIANCE WITH ADB SAFEGUARDS	8
2.3 CONTRACTOR’S COMPLIANCE WITH THE CEMP	8
2.4 ADB MISSION.....	9
2.5 TRAININGS AND AWARENESS RAISING ORIENTATION.....	9
2.6 GRIEVANCE REDRESS MECHANISM.....	9
Part III - ENVIRONMENTAL MONITORING	11
Part IV - ACTION PLAN for the NEXT PERIOD	13
ANNEX A: Layout of the Project Construction Area of Agarak-2.....	14
ANNEX B: Layout Of Shinuhayr Project Construction Area	15
ANNEX C: Locations of the substations Shinuhayr and Agarak-2.....	16
ANNEX D: Construction Permit.....	17
ANNEX E: Dump-site Permit.....	17

LIST OF ABBREVIATIONS

ADB	Asian Development Bank
CEMP	Contractor's Environmental Management Plan
CJSC	Closed Joint Stock Company
EMP	Environmental Management Plan
GoA	Government of Armenia
GRM	Grievance Redress Mechanism
HVEN	High Voltage Electric Networks
IEE	Initial Environmental Examination
IES	International Environmental Specialist
LEEEEC	Liaoning- EFACEC Electrical Equipment Co., LTD
MNP	Ministry of Nature Protection
NEIE	Northeast China International Electric Power Corporation
NGO	Non Governmental Organization
PIU	Project Implementation Unit
PSMC	Project Supervision and Management Consultant
RA	Republic of Armenia
SSEMP	Site-Specific Environmental Management Plan

PART I - INTRODUCTION

The transmission infrastructure of Armenia was primarily built in the Soviet era. Roughly 70% of the installed equipment at power generation plants has been in operation for more than 30 years, and 50% for more than 40 years. The average age of power transmission assets including substations is 45 years and, distribution assets 32 years. Much of the existing transmission infrastructure has reached the end of its useful life and requires major rehabilitation or replacement to continue reliable operation. Also nearly 90% of 220-kV overhead lines require rehabilitation, and about 42% of low-voltage substations are in deficient technical condition.

The Asian Development Bank (ADB), assists Armenia in improving the utilization of its energy resources. Subsequently, on September 5 2014, the Loan Agreement of the Power Transmission Rehabilitation project (PTR) was signed between the Republic of Armenia (Borrower) and Asian Development Bank and the High Voltage Electric Networks CJSC was appointed as the Implementing Agency.

PTR will increase the efficiency of power system operation and reduce transmission losses, which are essential for improving operational energy security and reducing emissions of greenhouse gases. Rehabilitation of existing substations will improve the reliability and quality of power supply to urban and rural consumers, alleviating regional disparities within Armenia and supporting inclusive and sustainable economic development. The project will help to upgrade the national power system operation reliability and efficiency and enhance the transmission capacity.

The project includes three main components: i) expansion of supervision control and data acquisition (SCADA) system, ii) rehabilitation of four existing 220/110kV substations and iii) capacity building and project management. HVENs portion of the projects covers Rehabilitation and Extension of four High-Voltage (HV) Grid Substations. At the beginning this included substations Agarak 2, Shinuhayr, Yeghegnadzor and Ararat 2. But at the end it was decided that only Agarak 2 (ANNEX A) and Shinuhayr (ANNEX B) substations will be rehabilitated.

Rehabilitation of the selected substations includes installation of new autotransformers (only in Agarak 2), replacement of obsolete voltage transformers, surge arrestors, circuit breakers, disconnectors, post insulators, steel gantries, towers (supports) and foundations, control & monitoring equipment, protection equipment, batteries and other secondary systems. At the beginning it was planned that the period for rehabilitation of “Agarak 2” and “Shinuhayr” substations will be from 2016 up to end-2018, but during the implementation of project the period was extended but the general contractor could not perform its liabilities under contract and suddenly left the country without any notification to the Employer and this is the reason why the implementation of project stopped

The Construction Contractor of the project are Liaoning-EFACEC Electrical Equipment Co., LTD (LEEEEC) & Northeast China International Electric Power Corporation (NEIE) JV and the supervision consultant company is the CESI S.p.A.

According to ADBs Environmental Safeguard Categories¹ the project is classified as category "B". This indicates that any potential adverse environmental impacts of the project are site-specific, few if any of them are irreversible, and mitigation measures can be designed more readily than for category A projects which are more likely to have adverse environmental impacts.

1.1 CONSTRUCTION ACTIVITIES AND PROJECT PROGRESS DURING REPORTING PERIOD

In the framework of the project, reconstruction works of “Agarak-2” substation started in February 2017 and Contractor’s Environmental Management Plan (CEMP) of reconstructed site was approved on February 09, 2017. The CEMP of reconstruction site of “Shinuhayr” substation is approved by HVEN CJSC in January 2017 and the start of reconstruction works was in June 2017.

No works have been implemented during the reporting period because the General Contractor left the Project Country and now a new tender is announced and selection of a new General Contractor is under process. Soon the works will again start.

1.2 ENVIRONMENTAL SAFEGUARDS STAFFING

The Ministry of Energy and Natural Resources (MENR)² as the executing agency and High Voltage Electric Networks (HVEN) Closed Joint-Stock Company (CJSC) as the project implementing agency are responsible for the implementation of the project. As agreed jointly between the borrower and ADB, and in accordance with Government and ADB’s policies and procedures, HVEN is responsible for the implementation of substation rehabilitation components of the project.

HVEN CJSC carries out day-to-day management of project execution and monitoring of relevant project activities. This includes periodic review, preparation of review reports identifying issues and action plans and their timely submission to ADB. HVENs team includes a Environmental Safeguard Specialist Mrs. Rayisa Babayan and Social Safeguard Specialist Mr. Armen Grigoryan and who oversee all environmental and social aspects of the project and are responsible for preparation of project monitoring reports.

¹ See ADB’s website for more elaboration on ADB’s safeguard categories, available at: <https://www.adb.org/site/safeguards/safeguard-categories>

² Nowadays it is called “Ministry of Territorial Administration and Infrastructure”

HVEN employs one turnkey contractor to perform final design, procurement, installation, and testing and commissioning of concerned equipment at existing substations of Agarak 2, and Shinuhayr. The Contractor’s Environmental Safeguard specialist Mrs. Irina Yesayan was responsible for implementation of the EMP, as well as for preparation and implementation of CEMP and SEMP, monitoring of construction activities and reporting.

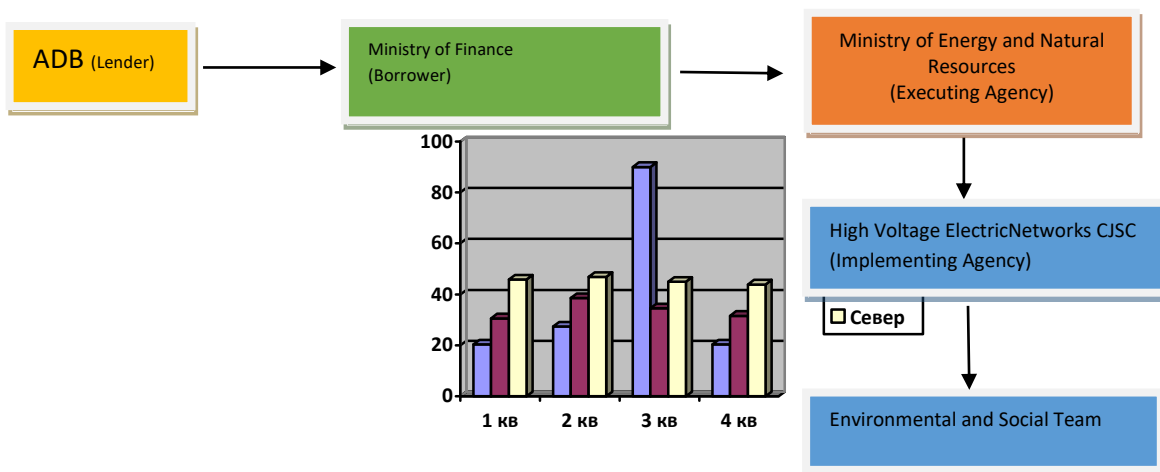
HVEN recruited a Project Supervision and Management Consultant (PSMC) who is providing Technical Assistance to the PIU in the management and reporting of the project. At the beginning of the Project an International Environmental Safeguard Specialist Mrs. Nicoleeta Cremonesi was employed by the Project Supervision and Management Consultant to ensure the smooth implementation of CEMPs, to monitor the implementation of mitigation measures. She worked within the Project until May 19, 2017 and was responsible for the provision of consultation for international best practices on environmental safeguards. Currently, the position of the IES is vacant.

1.3 PROJECT ORGANIZATION AND HVEN TEAM

HVENs Environmental and social activities are implemented by HVENs Environmental and Social Safeguards Specialists (ESSSs). ESSSs are responsible for overseeing the work of the contractor and PSMC in safeguards compliance. ESSSs review MPR reports and oversee the implementation of EMPs and training and capacity-building activities. ESSSs prepare bi-annual environmental and social monitoring reports and submit to ADB.

Mrs. Rayisa Babayan and Mr. Armen Grigoryan oversee the compliance of the project with ADB’s Environmental Policy and RA Legislation.

Figure 1: Structure Diagram of the Agencies Involved in Investment Program

PART II - ENVIRONMENTAL MANAGEMENT

2. COMPLIANCE WITH NATIONAL SAFEGUARDS

To comply with Armenia's national safeguard system and legislation, the Contractor obtained necessary permits and licenses for construction activities accordingly for both construction and for dumping site. These permits are presented in ANNEXES D and E.

The Contractor ensures that all necessary communications with local (communities) and territorial administrative authorities comply with Armenian legislation during construction works and obtained permits.

2.1 COMPLIANCE WITH ADB SAFEGUARDS

In order to safeguard the environmental and social performance of the project, the implementation of construction activities were supervised to ensure their compliance with EMP requirements. The EMP is prepared in accordance with ADB Environmental Policy and RA legislation.

As PTR is a category "B" project, ADB conducts review missions once a year to check compliance of project activities with ADB SPS requirements. The project is also monitored by ADBs National Environmental Consultant (NEC).

During the site visit, meetings with the Heads of Agarak Tatev communities (Shinuhayr village) are also envisaged on a need based basis. These meetings will have an informative nature and be aimed to inform the heads of the communities about the works conducted and expected to be carried out in "Agarak-2" and "Shinuhayr" substations, elaborating on possible environmental and social impact and mitigation measures.

2.2 CONTRACTOR'S COMPLIANCE WITH THE CEMP

The Contractor is guided by the IEE and EMP for the project as a part of the Bid and Contract documents. The Contractor's Environmental Management Plan is prepared by the contractor and elaborates on site environmental and social management requirements implementation, particularly construction impacts mitigation, monitoring and reporting requirements in order to ensure environmental and social performance. Compliance with CEMP is being regularly monitored and reported.

The final version of Contractor's Environmental Management Plans for Agarak-2 and Shinuhayr substations were prepared by the Contractor and approved by the PIU and PSMC,

accordingly February 15, 2017 and February 20, 2017. During the reporting period there were no construction works, so there was no need to review and adjust the CEMP.

2.3 ADB MISSION

As there were no works in the reporting period, so ADB did not conduct any monitoring visit.

2.4 TRAININGS AND AWARENESS RAISING ORIENTATION

The Contractor's Environmental specialist presented to the contractor's team the environmental management plan, environmental requirements, possible negative impacts during construction works, mitigation measures and Grievance redress mechanism in the construction site.

During the reporting period there were no Personnel awareness raising sessions held regarding health, safety, emergencies and environmental topics.

2.5 GRIEVANCE REDRESS MECHANISM

For receiving feedbacks, concerns and complaints from the APs, a Grievance Redress Mechanism (GRM), has been established based on the ADB's guidelines and policies maintained for the duration of the Project. The Grievance Redress Mechanism is intended to assist affected persons in lodging their complaints and to describe the mechanism designed to redress their grievances in a timely and effective manner. The parties potentially involved in the GRM are the Contractor, Consultant, HVEN and NGOs.

The following are the procedural steps to file a complaint or pose an inquiry on matters relating to project implementation, environmental concerns and other issues regarding the Project.

Step 1: The person affected by the Project could raise their suggestions/concerns/complaints first of all to the Contractor's dedicated grievance staff then an attempt will be made to resolve complaints at the local level. In order to maintain transparency and accountability to affected communities and to make information, assistance and grievance resolution services accessible to the Affected Persons, the Contractor will establish the following GRM as a part of the Project's integral GRM:

- ✓ AP's could approach Contractor's representative (construction foreman, engineer, social or environmental specialist) on-site and/or register their suggestion /complain into the grievance register book kept by Contractor at the field office/substation.
- ✓ Contractor ensures the provision of contact information (field office location, operating hours, names of responsible contact persons, phone numbers, regular email addresses, etc.) via posters and Project informational boards.

Step 2: Should the Consultant fail to satisfy the complain, AP could apply to PIU. All the contact information shall be provided by Contractor on posters and on the Project informational

board. Contractor shall provide the necessary explanations and assistance in application to the mentioned entities, if needed through the personal contact with AP.

Finally, the AP can always seek attention and interference of NGOs and the court. However, all the efforts will be made to settle the issues at the Contractor's, the Consultant and PIU level. If not possible, attempts will be made to resolve the issues at the EA level to avoid/minimize litigation as much as possible.

All complaints regardless of the outcome and solutions will be properly documented and made available for review, monitoring and evaluation purposes. the Contractor provided the Complaints Register book to impacted community which is kept at the construction site.

No complaints were registered during the reporting period.

PART III - ENVIRONMENTAL MONITORING

For the PTR «Rehabilitation of «Agarak-2» and «Shinuhayr» 220/110kV substations» the monitoring program includes:

- Regular monitoring site visits on to check compliance of construction activities in the Agarak-2 and Shinuhayr substations to the EMP requirements
- Unscheduled inspection visits when needed
- Completion of the monitoring checklist and summary of compliances and non-compliances
- Issue the non-compliance notices to the Contractor
- Review of the Contractor's monthly monitoring reports.

Environmental Monthly Reports elaborate upon:

- The status of the construction works and the recorded progress,
- Staff preparedness, mobilization, training and awareness,
- Regular monitoring visits,
- Received complaints,
- Security/safety and accidents report,
- Waste,
- Other environmental and social issues.

During sites visits generally CES shall present the environmental and social requirements of the project, possible negative impacts during construction works, mitigation measures and Grievance redress mechanism in the construction site. Also the responsible individuals involved in the construction works shall be instructed by the CES to:

1. Strictly observe the safety rules;
2. Follow the fuel and lubricants transporting, charging and storage rules in order to exclude the leakage into the environment. In particular, the foreman was instructed to provide the respective area and ensure lay of sand with the precondition to change and refresh it regularly.
3. Carry out regular dust removal works.
4. Register any possible social issue or complaint arised by the staff members and inhabitants of adjacent areas and inform about it the Contractor's environmental specialist immediately.

5. Register any accident and amount of waste generated during the construction works.

Moreover, an agreement was reached between HVENs environmental specialist and team of contractor to elaborate on a progress plan, which should include public awareness meeting schedule, as well as a systematic training plan for organization of the training for contractor staff on environmental issues and requirements.

During the reporting period, no works have been implemented and consequently no complaints were received and no accidents were registered on the construction sites, no site visit was implemented by HVEN Environmental and Social Safeguards Specialist.

PART IV - ACTION PLAN FOR THE NEXT PERIOD

Based on the developed Contractor's Environmental Management Plan the selected general contractor must establish an action plan for every 6 months which will be approved by HVEN and supervision consultant.

Action plan for the reporting period from July to December 2019

N	Action	Time frame	Responsible
1.	Evaluation site visits and assistance to the Contractor in the development of Waste Management Plans and management plans for dump sites in Agarak-2 and Shinuhayr substation, as well as other routine working documents.	Upon Contractor's request	HVEN/PSMC
2.	Preparation, review and approval of Site-specific Environmental Management Plans for waste and dump sites	Upon the need	HVEN/PSMC/ Contractor
3.	Consultancy provided to Contractor's environmental team on ADB Safeguard Policy Statement and Armenian Environmental legislation	Upon the need	HVEN/PSMC
4.	Monitor the Contractor's construction works in Agarak-2 and Shinuhayr substations to ensure the compliance with IEE, EMP and CEMP requirements	Upon the restart of works	HVEN/PSMC
5.	Review and approve the Contractor's Monthly progress reports	Upon the restart of works	HVEN/PSMC
6.	Other routine issues like unscheduled site visits, follow up of the detected defects, environmental assessment of re-designs, review and approval of Contractor's documents, etc	Upon the need	HVEN/PSMC
7.	Reporting on environmental safeguards	Bi-annual	HVEN

ANNEX A: LAYOUT OF THE PROJECT CONSTRUCTION AREA OF AGARAK-2

ANNEX B: LAYOUT OF SHINUHAYR PROJECT CONSTRUCTION AREA

ANNEX C: LOCATIONS OF THE SUBSTATIONS SHINUHAYR AND AGARAK-2

ANNEX D: CONSTRUCTION PERMIT

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
Մտնեի մարզ կառավարման գործակալության համաձայն
 (ՀՀ Կառուց. կոդերի քառ.)
ԵՐԱՍՏՐՈՒԹՅԱՆ ԹՈՒՅՆՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
 N 5 «05» սեպտեմբերի 2016 թ.

Տրված է կառուցապատող «ՀԼՈՒՆԻՆԳ ԷԼԵԿՏՐՈԿՎԱԼ ԷՔՈՒՊՄԵՆՏ» ՍՊԸ-ին
 (Մասնաճյուղի անվանումը, պետական կոդը, հարկային գրանցման փաստաթուղթը)

Կրկնգծման վկայական N 036122, 9.07.1997թ./

Ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, հասցեն, հողատիրության գրանցվելու վայրը

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԿՆՈՒՄԻ ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻ» ՍՊԸ-ին
(Կրկնգծման վկայականի համարը, համաձայնեցման փաստաթուղթը)

Հողատարածքի աստիճանագրության և ներկայացված տեղեկությունների
 կառուցումը շինարարական աշխատանքների կատարման, այդ թվում (նոր
 վերակառուցման, ուժեղացման և այլն) կառուցապատվող հողատարածքի վերաբերյալ
 հիմնական տեղեկությունները

1) Օբյեկտի նախագծային փաստաթղթերը

1) մշակվել են «ՀԼՈՒՆԻՆԳ ԷԼԵԿՏՐՈԿՎԱԼ ԷՔՈՒՊՄԵՆՏ» ՍՊԸ-ին
(Կրկնգծման վկայականի համարը, համաձայնեցման փաստաթուղթը)

Ինքնագիտ N 8781

2) ստանցել է (են) 20 թ. N փորձագիտակ
(Կրկնգծման վկայականի համարը)

«ՀՀ ԿԱՐՈՒՄԻ ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻ ԿՐԿՆՈՒՄԻ ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻ» ՍՊԸ-ին
(Կրկնգծման վկայականի համարը, համաձայնեցման փաստաթուղթը)

Ինքնագիտ N 11582, N 6576, N 6577, N 6578, N 6579

Կրկն
 Տրված է շինարարական աշխատանքների կատարման համար
 (Կրկնգծման վկայականի համարը)

3) Կանոնակարգված կարգով համաձայնեցվել են իրավասու մարմին, օրենքով
 նախատեսված
(Կրկնգծման վկայականի համարը և համաձայնեցման փաստաթուղթը)

ANNEX E: DUMP SITE PERMIT

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԿՆՈՒՄԻ ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻ

ՈՐՈՇՈՒՄ

12 օգոստոսի 2016 թվականի N150-Ա

**«ԼԻՈՒՆԻՆԳ ԷԼԵԿՏՐՈԿՎԱԼ ԷՔՈՒՊՄԵՆՏ» ՍՊԸ-ԻՆ ԵՐԱՍՏՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
 ԽՈՒՆՈՐ ԵՐԱՍՏՐՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԿՆՈՒՄԻ ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻ
 ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Դեկլարվելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության
 օրենքի 17-րդ հոդվածով, 37-րդ հոդվածի 12-րդ կետով, «Աղբահանության և
 սանիտարական մաքրման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 8-րդ հոդվածի
 5-րդ կետով, «Տեղական պորտբերի և վճարների մասին» Հայաստանի
 Հանրապետության օրենքի 8-րդ հոդվածի ե) կետով, հիմք ընդունելով Ազգային
 համայնքի ավագանու 11 դեկտեմբերի 2015 թվականի N49-Ն որոշումը և «ԼԻՈՒՆԻՆԳ
 ԷԼԵԿՏՐՈԿՎԱԼ ԷՔՈՒՊՄԵՆՏ» ՍՊԸ-ի ծրագրի դեկլարարի տեղակալ Կարեն
 Խոտոյանի՝ համայնքի դեկլարարին ուղղված 2016թ. օգոստոսի 11-ի N384/1 գրույթումը՝

ՈՐՈՇՈՒՄ ԵՄ

1. Թույլատրելի «ԼԻՈՒՆԻՆԳ ԷԼԵԿՏՐՈԿՎԱԼ ԷՔՈՒՊՄԵՆՏ» ՍՊԸ-ին «ԲԵՑ»
 ՓԲԸ-ի «Ազարակ-2» ենթակայանում ընթացող շինարարական աշխատանքներից
 առաջացած շինարարական և խոշոր եզրայամի աղբը հավաքել և փոխադրել Ազարակ-
 Նովա 90 հասցեում գտնվող կոմունալ ենթակառուցվածքների փորածք:

2. Առաջարկել «ԼԻՈՒՆԻՆԳ ԷԼԵԿՏՐՈԿՎԱԼ ԷՔՈՒՊՄԵՆՏ» ՍՊԸ-ին
 շինարարական և խոշոր եզրայամի աղբի հավաքման և փոխադրման թույլտվության
 համար կատարել վճարում՝ հիմք ընդունելով Ազգային համայնքի ավագանու 11
 դեկտեմբերի 2015 թվականի N49-Ն որոշումը հաստատված գինը 10⁶ աղբի համար 500
 դրամ:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԴԵԿԼԱՐԱՐ / ՎԵՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄԻ

2016թ. օգոստոսի 12
 Թ. Ազարակ